

TÜRKİYE’NİN DIŞ POLİTİKASI YANLIŞ MI İDİ, YA DA NEREDE HATA YAPILDI DA YOLUMUZA BUGÜN BİR AFRİN ÇIKTI?...

Münir Aktolga

Ocak 2018

Aşağıdaki makalenin omurgası aslında 2015’te yayınlanmıştı. Ama bugün daha da önemli hale geldiğini düşündüğüm için, kısaltıp güncelleştirerek onu yeniden yayınlıyorum:

Ben diyorum ki, “fabrika ayarlarına” geri dönemediği sürece AK Parti’nin Türkiye’nin problemlerini çözmesi artık mümkün değildir... Devleti fethetmişler, çıkanların „Devlet“ tarafından fethedildiği bir ortamda (buradaki Devlet’i isterseniz Devlet Bahçeli olarak da anlayabilirsiniz!!) daha ileri hedeflere ulaşmak artık mümkün değildir...

Sorun nerede?

Mısır’da darbeyi eleştirirken, Suriye’de muhalefeti desteklerken, İsrail’e “One Minute” çekerken Türkiye haksız mı idi, “Dünya beşten büyüktür” derken haksız mı idi? PKK ile „barış görüşmelerini“ yürütürken haksız mı idi?..

Türkiye’nin dış politikası, içerde izlediği „barış süreci“ politikası yanlıştır mı idi? nerede hata yapıldı da yolumuza bugün bir Afrin savaşı çıktı?..

Bence, Tek tek ele alındığı zaman bütün bu olayların hepsinde de haklı idi AK Parti ve Türkiye...

Mısır’da seçimle işbaşına gelmiş bir hükümete karşı darbe yapılmıştı ve Türkiye de buna karşı çıktı... Ne yani karşı çıkmaya mı idi?..

Suriye’de Arap Baharından etkilenerken ayağa kalkan muhalefeti desteklemenin neresi yanlıştı? 900 kilometre sınırının olduğu bir ülkede kendi halkının üzerine ateş açan bir diktatörü mü destekleyecekti Türkiye?..

E, o zaman madem ki bütün bu olaylar karşısında Türkiye’nin duruşu doğru idi, hata nerede o zaman, ne oldu da Dimyad’a pirince giderken evdeki bulgurdan da olma noktasına” geldik, Afrin’de demir attık!.. “Sıfır sorun”, “değerli yalnızlık” falan derken nasıl oldu da kendimizi bir savaşın içinde buluverdik?..

AK Parti başlangıçta bir tür “tarihsel uzlaşma” koalisyonu idi...

Bütün bu sorulara aslında “biz nerede hata yaptık”tan başlayarak cevap aramak lazım. Çünkü, AK Parti iktidarları döneminde Türkiye’nin öyle tek bir dış politikası olmamıştır!.. Olmamıştır, çünkü “kendileri de bunun farkında değiller ama, başlangıçta AK Parti fiilen bir tür “Tarihsel uzlaşma” koalisyonu olarak ortaya çıkmıştı!.. Bugün, aradan on beş yıl geçtikten sonra, “fabrika ayarlarına” dönmek olarak ifade etmeye çalıştığımız o başlangıç değerlerinin özü burada yatıyordu...

İç dinamikler açısından, arkasına halkın desteğini de alan AK Parti’nin temsil ettiği Anadolu burjuvazisi, eskinin Devletçi büyük burjuvalarının da -en azından sessiz

kalarak- desteklediği burjuva anlamda “tarihsel bir uzlaşmayı”, devrimci bir koalisyonu temsil ediyordu... AK Parti'nin başı çektiği -küresel süreçlerle bütünleşmeye yönelik- “Yeni Türkiye” yürüyüşü, eskinin içe kapalı Devletçi, tekelci düzeninde bunalan Anadolu burjuvaları için bir tür hayatta kalma öpücüğü rolünü oynarken, Özal'la birlikte dışarıya açılarak küreselleşen dünyada kendi varoluş koşullarını daha iyi gerçekleştirebileceklerini gören Devletçi büyük burjuvalar için de çekiciydi. İşte, o dönemde burjuvazinin birliğini sağlayan dinamikler bunlar olmuştu. Bu dinamikleri arkasına alan AK Parti iktidarı, içerdeki Osmanlı artığı Devletçi-tekelci düzenden bunalan başta işçi sınıfı olmak üzere bütün çalışanlar için de umut kaynağı olarak onları da peşine takınca “Yeni Türkiye” yolunda büyük bir “tarihsel uzlaşmayı” hayata geçirme yoluna girdi...

Dış dinamik olarak küresel demokratik devrim rüzgarını da arkasına alarak yola çıkan bu AK Parti koalisyonu kısa zamanda Türkiye'ye neredeyse çağ atlattı!

Düşünebiliyor musunuz, Cumhuriyet'in kuruluşundan AK Parti'nin iktidara gelmesine kadar Türkiye'ye giren küresel sermaye miktarı 20 milyar dolar kadarken, AK Parti iktidarıyla birlikte bu rakam ortalama olarak -o ilk yıllarda- her yıl ülkeye giren küresel sermayeye denk düştü... Türkiye, AK Parti iktidarı altında on yılda üçe katlandı...

Ama sonra bu koalisyon, bu “Tarihsel uzlaşma” platformu bozuldu. Çünkü zamanla, AK Parti'nin içinde Anadolu burjuvazisinin bir kanadını temsil eden jakoben bir uç ortaya çıkmaya başladı. Bunlar, “madem ki bu işin önderliğini biz yapıyoruz, eski satatükoyu deviren biz olduk, o halde bu işin kaymağını da biz yemeliyiz diyerek bindikleri “tarihsel uzlaşma” dalını kesmeye başladılar...

Türkiye'nin dış politikasındaki değişim...

O ilk dönemde Türkiye'nin dış politikası tek bir cümleyle şöyle özetleniyordu: „Türkiye bütün Ortadoğu ülkeleri için örnek-model ülke haline gelmiştir“...

Ama bu, Türkiye'nin dayatması sonucunda ortaya çıkan siyasi bir sonuç falan değildi!.. Batılı ülkelerin de içinde olduğu birçok ülkenin objektif kriterlere bakarak vardığı bir sonuçtu. Bunda şüphesiz, Türkiye'nin insanların vicdanına, adalet duygusuna hitab etmesinden kaynaklanan, „yumuşak güç“ denilen yeni tipten bir gücü temsil etmesinin büyük payı vardı. Öyle ki, ele geçirdiği bu “yumuşak güç” sayesinde Türkiye bu dönemde hiç kimsenin iç işlerine karışmadan adeta 21. Yüzyıl siyasetinin sesi haline gelmişti... Düşünsenize, bir Obama bile daha seçilir seçilmez ilk dış gezisini Türkiye'ye yaparak, Parlamento'da Türkiye'yi bütün Ortadoğu için „**model ülke**“ ilan eden tarihi bir konuşma yapıyordu. İşte o „One Minute“ler, o „Dünya beşten büyüktür“ler, o Mısır'da darbeye „darbe“ diyebilmeler, Libya'da „dışardan müdahaleye karşıyız“ diyerek Libya'ya karşı oluşturulan koalisyona karşı direnmeler, keza Suriye'de, 15 milyar doları bulan ticari ilişkilerine rağmen Esed'e „kendi halkına kurşun sıkma, reform yap“ diyerek karşı durabilmeler hep bu dönemin ürünü oldu... Öyle ki, bu dönemde Erdoğan adı bile Ortadoğu'da adeta bir bayrak gibi idi. Onun Mısır'da Tahrir meydanında toplanan kalabalığa canlı hitabını düşünün, müthiş bir şeydi bu!...

Peki, Türkiye Ortadoğu ülkeleri için neden „model ülke“ olmuştu?

Daha önce bunu şöyle açıklamışız: Biliyorsunuz, Arap Baharına sahne olan bütün o Arap ülkeleri hep Osmanlı'ya dahildiler... Bu nedenle, bunların tarihsel gelişme süreçleri arasında büyük benzerlikler vardır. Batılılaşma ve kültür ihtilali süreçleri hep aynı diyalektiğe tabi olmuştur... Hepsinde de, eski Devletçi yapıya bağlı olarak yukardan aşağıya doğru gelişen ve bu Devletçi yapıya eklenen Devletçi bir kapitalizm vardır... Ve de tabi, bu ülkelerin hepsinde, bütün bu süreçlerin diyalektik anlamda inkarı olarak -İslami bir şemsiye altında da olsa- aşağıdan yukarıya doğru gelişmeye çalışan burjuva anlamda demokratik devrimci bir halk hareketi vardır... Bunlar hep ortak olan yanlar...

Aslında benzerlik bu kadarla da kalmıyordu, buralarda, "yeni" ile "eski" arasındaki sınıf mücadelelerine ek olarak bir de bununla içiçe geçen kültürel mücadeleler vardı... Bir yanda, statükoyu temsil eden Devlet sınıfı ve ona eklenen Devletçi burjuvaziyle birlikte, Oryantalizmin "Batılılaşma" potasında yeniden şekillenmiş antika Devletçi bir kültür, diğer yanda ise, buna karşı aşağıdan yukarıya doğru reaksiyoner -dinsel, geleneksel- bir çerçeve içinde oluşan, ama paradoksal bir şekilde „yeniyi“ de kendi içinde barındırarak gelişen burjuva anlamda demokratik bir halk devriminin kültürel kodları... Mücadele bu iki cephe arasında başlar ve devam eder hep... Türkiye’de de, Tunus’da da, Mısır’da da, Suriye’de de olan budur aslında...

Sonra, Türkiye’de „AK Parti devrimiyle“, Arap ülkelerinde de "Arap Baharı'yla" birlikte o eski statüko devrilince bir yol ayrımına gelindi ve iki yol çıktı ortaya...

Birinci yol için tipik örnek Mısır’da Mursi'nin liderliğini yaptığı hareketin izlediği yol oldu...

Burada, başlangıçta varolan ve statükonun devrilmesinde baş rolü oynayan o "tarihsel uzlaşma" zemini kısa bir süre içinde, daha ayaklarını yere basmadan ortadan kaldırıldı. Devrimin jakobenlerini temsil eden İslamcı kanat unsurları, her ne kadar bir seçimle zaferlerini taçlandırmış olsalar da, devrimi mümkün kılan o "tarihsel uzlaşma" sürecinin henüz daha kalıcı bir şekilde demokratik parlamenter bir platforma oturmadığını, yaşananın özünde halâ bir geçiş dönemi süreci olduğunu dikkate almadan -bütün demokrasi güçlerinin oy birliğiyle oluşan demokratik anayasal bir platform ortaya çıkmadan- her şeyi tek başlarına belirlemeye çalışarak yola devam etmek istediler... Sonuç ortada!.. (Buradaki "demokrasi güçleri" kavramı, farklı görüşlere sahip oldukları halde başlangıçta Devlet sınıfına ve darbeciliğe karşı olan herkesi kapsıyordu...)

İkinci yol ise, Tunus’da Gannuşi'nin önderliğini yaptığı "uzlaşmacı" yol oldu...

Çok ilginçtir ki, nedense(!) Tunus devriminin içinde bulunduğu süreç Türkiye’de pek ilgi görmedi, hatta basında bile pek fazla ele alınmadı!! Çünkü, buradaki kilit kavram artık bizde yavaş yavaş rafa kaldırılmaya çalışılan o "uzlaşma"- "tarihsel uzlaşma" kavramıydı!... Kimle, neyle uzlaşmıştı acaba Gannuşi ve onun-yani Tunus’un devrimci güçleri?.. Eski statükoyla uzlaşmadığı açıktı!.. Sanıyorum, uzlaşmanın çerçevesini demokratik parlamenter sistem ve herkesin katıldığı bir süreçle hazırlanan -böyle bir sistemi temel alan- yeni bir anayasa oluşturdu. Aslında olay bu kadar basitti! Ve sonunda başardılar da...

Türkiye'deki süreç de özünde aynıydı aslında... Türkiye’de yaşanan da zamana yayılarak gelişen bir burjuva-halk devrimi süreciydi... Ve, 12 Eylül 2010

Referandumuyla birlikte devrimin birinci aşaması, yani statükonun alaşağı edilmesi bizde de tamamlanmış oluyordu. Ama nedense Türkiye bir türlü “ikinci aşamaya”, yani kazanımları konsolide ederek yeni inşa aşamasına geçemedi! Cıvcıv kabuktan çıkmaya başlamıştı ve bu çıkışıyla birlikte de herkese yol göstericilik yapıyordu; ama daha sonra bir türlü kendi yolunda gitmeyi beceremedi; çünkü, devrimin jakoben ruhu öylesine kabarmıştı ki, „ulan biz ne imişiz“ havasıyla kabuk kırıcılığa devam etmek daha çekici geldi!..

AK Parti'nin “fabrika ayarları” meselesi!...

AK Parti, iktidara geldiği o başlangıç döneminde, kendisi bile farkında olmadan, “eskinin içinden yeni bir toplumsal DNA ile” (buna daha sonra “fabrika ayarları” dendi!) çıkıp geliyordu. O dönemde uygulanan politikalar hep bu “yeni” yi temsile yönelik “fabrika ayarlarıyla” ilgiliydi...

Ama sonra çocuk biraz büyüyüpte ERGENLİK ÇAĞINA girmeye başlayınca işler değişmeye başladı.

Öyle oldu ki, kimlik oluşturma sürecinde, eskinin içinde karşıt kutupta gelişen reaksiyoner-geleneksel İslamcı kimlikle, ergenlik dönemine özgü kendi nefsinin olduğundan farklı görme ruh hali (Devleti-iktidarı ele geçirmiş olmanın verdiği “ben ne imişim de farkında değilmişim” anlayışı) birleşince süreç yolundan çıktı ve eskiden beri varolan Devletçi sistemin içinde “yerli-millî” bir yere oturuldu...

Bunda tabi, tarihsel gelişim süreci içinde yaşanan ve henüz daha kendi içinde hesaplaşılarak anlaşılammış olan travmatik olayların da rolü büyük oldu... İçine girilen hareketli süreç (ele geçirilen Devleti ve sistemi yönetebilme, önüne çıkan acil sorunları çözebilme zorunluluğu) ergenlik döneminin kimlik oluşturma mekanizmasıyla içiçe geçince, yeni doğan ve kendini arayan toplumsal bebek, bir anda, işin içinden çıkamamanın verdiği psikolojiyle kendini eski sistemin içinde anne rolünü oynayan o eski İslamcı-reaksiyoner duruşun koruyucu kanatları arasında buluverdi; öyle ki, aynı anda ele geçirdiğini-fethettiğini sandığı Devlet tarafından fethedildiğini bile anlayamadan!!!

Nasıl anlasındı ki, ne de olsa “Tanrının yeryüzündeki gölgesi durumunda olan” bir Devleti onlar alaşağı etmişlerdi. Böylesine kutsal bir işi ancak “göklerden gelen bir karar” uyarınca kutsal-Tanrısal bir güce sahip olanlar başarabilirdi. İşte, “Lider”, “Reis” falan derken işin bir “Mehdi” yaratma noktasına geliş böyle oldu!.. Müthiş bir şeydi bu! Tanrısal bir zırha bürünmek, kısa zamanda, kimlik arayışı içinde olan “yeni”ye ait güçler için de cazip hale gelince bu ruh hali bir anda ideolojik bir virüs gibi hızla zihinleri işgal etmeye başladı...

Yeni “devrimci” kimlik!!...

İşte o “fabrika ayarlarının” (“yeni Türkiye’ye ilişkin toplumsal DNA’ların) yerini eskinin içinde oluşan reaksiyoner-İslamcı ideolojik bir kimliğin alışığı böyle oldu. “Devrim” mi idi söz konusu olan, çok basitti, aynen “solcuların” anladığı gibi eskinin içindeki ezilenlerin-“Siyah Türklerin” başkaldırarak iktidarı ele geçirmelerinden başka bir şey değildi bu!!... AK Parti kısa bir süre içinde böyle bir “devrimci” kimliği benimsedi... Aslında bunun, ana rahminden çıkan çocuğun tekrar eskinin o Devletçi duvarlarının içine hapsolmesinden başka bir anlamı yoktu tabi, ama ne yapacaksın, demek ki iç ve dış dinamiklerin gelişme seviyesi henüz daha bu kadarına müsade ediyordu!...

İşte, dış politikadaki değişim olayı da bütün bu süreçlere paralel olarak ortaya çıktı...

Madem ki arkamızda “göklerden gelen ilahi bir karar” vardı, yani Tanrısal bir iradeydi söz konusu olan, o halde bunun önünde kim durabilirdi!... Amerika’yı, Avrupa Birliği’yı, Batı’yı bunlar ne idi ki, hepsi kendini “üst akıl” sanan, “püf” desen yıkılacak kağıttan kaplandı bunların!! “Ya Allah” dedin mi duramazlardı karşında!...

Aşağıdan yukarıya gelişen devrimci dinamik, yavaş yavaş yerini yeni tipten sübjektif idealist bir devrim anlayışına bırakıyordu... Kısa zamanda bu ruh haline uygun bir ideoloji yaratma işi de başarılmış, “Stratejik Derinliğimiz” yeniden keşfedilerek tarihten gelen “Stratejik Zihniyetimizi” günümüz koşullarında ideolojik bir silah olarak kullanma anlayışı bir anda son derece cazip hale gelmeye başlamıştı!.. Artık o “yumuşak güç”, insanların vicdanına hitab etme anlayışı falan yetmiyordu. Bütün bunların güçlü bir ulus devletinin elinde ideolojik bir silah haline getirilmesi de lazımdı...

İşte, “yanlışlar” zinciri böyle ortaya çıktı. “Dünya beşten büyüktür” diyen Türkiye, şimdi artık “madem ki öyle, o halde “EN BÜYÜK BENİM” demeye başladı!.. Kendi objektif gücünü falan bir yana bırakıp o “Tanrısal güce” güvenerek herkese meydan okuma süreci böyle gelişti...

Mısır da darbe mi olmuştu, bu yeni ruh haline göre öyle sözle darbeye karşı çıkmak yeterli değildi artık, “ülkelerin iç işlerine karışmamak” ilkesi falan hikaye idi, onun alaşağı edilmesi için harekete geçmek de gerekiyordu!.. Suriye’de Esed kendi halkına ateş açmış, muhalefet de buna karşı silahlı mücadeleye mi soyunmuştu, öyle “sakın ha, siz de silaha sarılmayın” falan demenin bir anlamı kalmamıştı; hiç tereddüt etmeden onları desteklemek lazımdı!.. Halbuki eskiden olsa böyle yapmazdı AK Parti. Derdi ki, “bakın ben sizi destekliyorum, ama sakın ha siz de silaha falan başvurmayın! Bu yola girerseniz beni arkamızda bulamazsınız”!.. Kendi ülkesinde tek bir kişinin bile kanını dökmeden tereyağından kıl çeker gibi başardığı işi örnek göstererek, derdi ki, devrim öyle silahla falan değil, ancak varolan sistemin içinde gelişip güçlenen yeniye ait güçler tarafından başarılacak bir yenilenmedir...

Esed gidince onun yerine kimin geleceği, ya da onun yerine gelecek olanların yeni bir toplumu inşa kapasitesine sahip olup olmadıkları hiç düşünülmedi... Bütün bunların yerine, her Cuma, namaz çıkışı yürüyüş yaparak zalimin üstüne yürüyen muhalefet güçlerini Allah’ın -ve de “liderin”- yalnız bırakmayacağı düşünülüyordu artık!...

Libya’da dışardan yapılan müdahaleye karşı çıkan AK Parti ve Türkiye şimdi artık jakoben-devrimci bir duruşa sahipti. Hem sonra, buralar, “bütün o Ortadoğu ülkeleri eski Osmanlı’nın mülkü değil miydi”, “1. Dünya Savaşı o emperyalist Batı’lı güçler tarafından ekstra bizi parçalamak için çıkarılmamış mıydı”? “Şimdi görev, “üst akıl” oyununu bozmak, “parçaları tekrar ana gövdeyle birleştirebilmek için ikinci bir kurtuluş savaşı vermektir”!.. Ve bu hızla, “her şeyin müsebbibi o üst akıl” a karşı, bütün kötülüklerin nedeni sayılan Batı’ya karşı ideolojik bir saldırı kampanyası başlatıldı... “Şanghay Beşlisine dahil olma” iştahı bu sürecin ürünüdür... Öyle Batı ittifakını falan takmıyordu artık Türkiye, almış başını gidiyordu... “Haklıydık” ve de önümüzde bize yol gösteren “liderimiz” arkamızda da nasıl olsa Allah vardı!...

Sonuç:

Afrin savaşı bir sonuçtur... İşin bu noktaya gelmesi sadece o „üst akılın” marifeti değildir!.. Eğer “parantezi kapatarak Osmanlı’yı küllerinden yeniden yaratmak”, “İslamın koruyucusu” rolüne soyunmak gibi ulvi hedeflerin peşinde koşmasaydık, Suriye’de gelişen muhalefet Esed’in provokasyonları sonucu silahlı direniş aşmasına geçerken onlara, “sizi destekliyoruz ama, sakın ha demokratik mücadele kulvarını terketmeyin” diyebilseydik ne DAEŞ çıkabilirdi ortaya, ne de bugünkü gibi bir PKK-PYD tehlikesi olurdu! Böyle bir durumda ABD ve Rusya’nın rolü de sınırlı kalırdı... Baksanıza, bugün nerede ise bölge 20. Yüzyıla damgasını vuran bu güçlerin yarış alanı haline geldi. PKK-PYD ise, bir zamanlar Rusların ve İngilizler’in peşine takılarak felakete sürüklenen Ermeni örgütleri gibi bunların peşine takılarak oyuna dahil oluyorlar...

Allah hepimize akıl fikir versin! Bütün bu gelişmeleri bir yana bırakarak, bunları yok farzederek, bu noktaya nasıl geldik diye düşünmeden kör bir milliyetçiliğin peşine takılıp Afrin savaşı haklı mı haksız mı diye birbiriyle kavga edenlere akıl fikir versin!..